

עבודת השבת

פולת "כי תבא"

בענינים שונים מצוה על הפרדה בין מינים: אסור לזרע יחד תבואה וחרצני ענבים. תערכת זו נקראת כלאים. אסור לחרש במחרשה הרתומה לבעלי חיים משני מינים, כגון שור וחמור. אין ללבש בגד הארוג מצמר ופשתים. תערכת זו נקראת שעטני. התורה שבה ומצוה על מצוות הציצית. פתילי הצמר שיש לכרד בבגד של ארבע כנפות. הסמיכות למצוות השעטני מלמדת כי לצרד קיום מצוות ציצית מתר לכרד פתילי צמר בבגד של פשתן.

אדם השוען כי אשתו בגדה בו עם אחר לאחר שקדשה בכסף אך טרם לקחה לאשה, יש להביא את טענותיו בפני בית הדין. אם נכון הדבר, יש לעגש את האשה בסקילה. אך אם מסתבר, שמתוך שנאתו, בדה האיש את הדברים והוציא שם רע על אשתו, עונשין אותו במלקות, מחיבים אותו בתשלום קנס, ולא מתירים מתירים לו לגרשה כל ימיו. השוכב עם אשה נשואה, חייבים שניהם מיתה. השוכב עם נערה ארוסה - שקדשה בכסף אך טרם היתה לאיש, דין שניהם בסקילה. האנס נערה ארוסה, דינו סקילה, כמי שקם על חברו להרגו. האנס נערה פנויה, חייב לשלם קנס ולשאת את הנערה על-פי הסכמתה. אין אדם יכול לשאת את אשה שהיתה נשואה לאביו, גם אם אינה אמו, או אשה שהיתה נשואה לדודו, אחי אביו. במקרים מסוימים של עקרות הנבר, אין מאפשרים לו לשאת אשה. המכנה ממור, כלומר שגולד לאשה שבזמן היותה נשואה בגדה עם איש אחר, אסור לשאת בת ישראל. בני עמון ומואב, אסורים להכנס לקהל ישראל בקשרי נשואין גם לאחר גיורם, בגלל מעשי אבותיהם שהתנכלו לישראל בהיותם במדבר בדרך לארץ ישראל. אדומי ומואבי, למרות שהיו קשים ופוגעים לישראל, אין לתעבם ושמונה להם הזכות לבוא בקשרי נשואין בקהל לאדומי שמונה זכות בגלל היותו אח לישראל (אדם, הוא עשוי אחי יעקב) ולמצרי בגלל היותו מארח לישראל במשך שנות גלותו במצרים.

בעת מלחמה, יש לשמר במיוחד על טהר מחנה לוחמי ישראל, שכן השטן מקטרג במיוחד בשעת הסכנה. לוחם הנטמא, מחיב להתפנות מהמחנה עד לגמר תהליכי הטהרה הכוללים המתנה לערב וטבילה. יש להרחיק אל מחוץ למחנה את אתר השרותים. בהעדר תנאים מתאימים, יש לציד כל לוחם בכלי חפירה שיאפשר לו לשמר על צניעות וטהר, כראוי לצבא שהשכינה מתהלכת בתוכו, והקביה מצילו מן האויבים. עבד גוי, שנמלט מאדוניו ומענין להנצל ולהיות בקרב ישראל, אין להסגירו. יש לדאג לקיומו ולרוחנותו. חל אסור על אשה או גבר לעסק בזנות. דבר שנתן כאתנן לזונה, אין להביאו כקרבתן לה. אין להלוות ברבית. האסור חל על הלווה וגם על המלווה. התורה מבטיחה כי השומר על דין זה יזכה לברכה ה'. מתר להלוות ברבית לגוי. הנודר לה, מתחייב להביא קרבן או תרומה להקדש, חייב למלא נדרו עד חלוף שלושה רגלים.

בפרשת כיתצא ממשיד משה רבנו להביא בפני העם רצף של צוויים והלכות בנושאים שונים, חלקם בקצור נמרץ או אף בפסוק אחד. כפי שהבדל בפרשה הקודמת, ההלכות במתכנת זו חסרות את פרשנות חכמי ישראל לדורותיהם, ולכן אינן מהוות פסק הלכה ואפילו לא ממצות את התובנה והמשמעות של הדברים. בהתחשב בצור של האדם, מתירה לו התורה לשאת אשה מבנות האויב שפגש מלחמה, למרות שהדבר אינו רצוי. כדי לנסות להניאו מהמעשה, מצוה התורה שאשה זו תלבש בגדים מכערים, תגלח את שערות ראשה ותגדל את צפרניה, וכך תשהה בביתו חודש ימים - אולי כך יחזור בו מרצונו. אם אכן יתחרט, עליו לשלחה מביתו אך לא למכרה לעבדות לאחר שלקחה לביתו.

בן בכור יורש כפלים מכל אח אחד, גם אם הנו בן לאם שהאב שונא. בן סורר ומורה הוא זה שאינו שומע בקול אביו ואמו, והתנהגותו מגיעה, על-פי פרשנות חז"ל, לממדים לא אנושיים, ובאפן שאינו מצוי. על ההורים להביא את הבן לבית הדין ועל-פי פסק הדין הבן יומת בסקילה. אין להלחין - להשאיר למשך הלילה - גופת אדם שחייב מיתה ונתלה בעונו. יש לקוברו בו ביום ולא לבזותו יתר על המידה, כי בצלם אלוהים נברא.

הנתקל בבעל חיים או בכל חפץ הנראה כזונה בשל אבדת בעלים, חייב לפעל להשבתו לבעליו. התורה מרגישה את האסור להתעלם מן האבדה. אם הבעלים לא נמצאים, יש לשמר את האבדה. הרואה את חמור חברו או את שורו קורסים תחת מסעם, עליו לסיע בהקמה, בפריקה ובטעינה, לפי הצורך. גם כאן אין להתעלם ולהמשיך כמי שאינו מבחין. אסור לאשה ללבש בגדי גבר ואסור לגבר ללבש בגדי אשה. יש ליצר הבדלה ברורה גם בארוחות החיים לבל תוצר תערובת המביאה לידי תופעות מגנות. אין לקחת אפרוחים או ביצים מהקן, בעוד אדם נמצאת עמם. יש לשלח את האם ורק אחר כך לטל את האפרוחים או הביצים. הנהג כך יתברך בכל טוב ובאריכות ימים. הבונה בית חייב לעשות מעקה לגג, ולהזהר מכל דבר העלול להביא לגנאי נפשות.

העובד בכרם רעהו או בכל עסק ומפעל, רשאי לאכל כדי שבעו מגדולי הכרם או התוצרת במקום. אולם התורה אוסרת לקחת תוצרת אל מחוץ לעסק. התורה גם אוסרת על הפועל העובד בקציר, לטל לעצמו בדרך של הנפת חרמש. עליו לטל רק בדרך של קטיפה ידנית. הנושא אשה, יכול לגרשה רק כאשר יש לו טענות מבססות כלפיה. הליך הגרושין חייב להיות על-פי כללים הלכתיים הכוללים מתן גט. לאחר גרושה יכולה האשה להנשא לאיש אחר. לאחר שנשאה בשנית, גם אם שבה והתגרשה או שמת בעלה השני, לא יכול בעלה הקודם לשוב ולקחתה. הלוקח אשה, מחייב ביחס מיוחד כלפיה בשנה הראשונה. בשנה זו לא יטל על עצמו תפקיד צבאי או אחר המרחיקו מביתו ומאשתו. במשך שנה זו עליו להקדיש זמן רב יותר לאשתו ולהנעים לה את הזמן.

המעקל רכוש בשל חוב, לא יטל ציד המשמש לפרנסת האדם. החוטף יהודי ומשתמש בו כעבד, חייב מיתה. אסור לדבר לשון הרע. התורה מזכירה בהקשר זה את מרים הנביאה שדברה באחיה משה ולקחה בצרעת. התורה גם אוסרת על חתוף הצרעת מהגוף. הטפול בנגע הצרעת הוא במיטור הרוחני ועל-פי צווי הכהן. הממשכן נכס מחברו בגין חוב, לא יכנס אל תוך ביתו, אלא יעמד בחוץ וידרש ממנו

שנים רבים ביניהם ובאה אשת האחד ופוגעת בדרך גסה בשני, עליה לשלם קנס הנקרא דמי בשות. אין לרמות תוך שמוש במשקלות שאינם אחידים ובכלי מדה מזיפים. חובה לקים מסחר בישר. התורה שבה ומזכירה את חטאו של העם העמלקי שנשפך לישראל בדרך בצאתם ממצרים. התורה מצוה לזכר זאת, ובעת הכשר להכרית את זכרו של עמלק. (מדרש רבה)

פינת ההלכות

ע"פ ילקוט יוסף כרך ה.
"דין תבלין ביום טוב" (סימן תקד)

ד. מתוך דרוש מצה ביום טוב בלי שנוי. [רמ"א בשם מהר"ל סיג. מהריק"ש. נהר מצרים דף לד.]. ומתוך לחתוף ירק דק דק לצורך יום טוב, אפילו בלא שנוי. [רשב"א בעבודת הקדש. משנ"ב סי' תקד סי' יט. כה"ח סי' תקד סי' לב.]. והיינו אפילו עושה כן על מנת שלא לאכל לאלתר. שאם עושה על מנת לאכל לאלתר אפי' בשבת מתוך. [כמ"ש הרשב"א בתשו' סימן עה, וכ"פ מרן בב"י סי' שכא. חזון עובדיה על הלכות יום טוב עמוד עא.].

ה. מתוך למדד תבלין לפני נתינתו לקדרת הבשול בכדי שלא יקדיח תבשילו, והוא הדין למלח. [סימן קנח סי' ד.]. אבל אין מודדין ארו כדי לבשל ביום טוב, אלא יקח באמד הדעת. [סי' תקו סי' א. לענין קמח.]. ומתוך לקחת מן הארו בכלי כדי למדד הכמות שרוצה לבשל ביום טוב, ובלבד שאינו מקפיד על המדה בדיוק. ומכל שכן שיש להתיר בזה בשלוקח מן הארו בכוס, שאינו כלי המיוחד למדה. [ילקוט' מועדים. חזון עובדיה על הלכות יום טוב, עמוד עג.].

סיפור בהמשכים

"זעקת הסליחות" חלק א.

זעקת אימים פלחה את חשכת הלילה. זה היה הלילה הראשון של הסליחות בעיר פראג. בבית-הכנסת העתיק 'אלטנוי שול' התכנסו מאות יהודים בשעת חצות. אוירת תשובה והתעוררות אפפה את כלם. החזן כבר התעטף בטליתו והתכונן לפתח בהקדזת 'אשרי יושבי ביתך'. ופתאום נשמעה הזעקה שהחרידה את המתפללים. באותם ימים היו תושבי פראג וסביבותיה נתונים לחסדי אצילים ששלטו באחזות האזור. הללו חיו חיי הפקר ותענוגות. כאשר התרוקנה קפתם עודדו כנפיות של פורעים להכנס אל תוך הגטו היהודי כדי לגזל ולחמס מחנויות היהודים, ולאחר מכן לחלק את השלל עם האצילים. כאשר התלוננו היהודים באזני האצילים על ההתקפות, היו אלה מעמידים פני תם ואומרים: "הלא אשחנו לכם לבנות חומה סביב הגטו. בידיכם והעמיד שומרים לאורך החומה". ואכן, היהודים העמידו שמירה, אלא שמחירה של שמירה ראויה ומלאה היה יקר בעבור קפת הקהלה. לכן בזמנים רגועים העדיפו להסתפק בשומר אחד, עזריאל שמו, שהיה מסיר לאורך החומה במשך הלילה, ועמו נכדו, ראובן, בחור אמיץ, עשוי ללא חת. קול הזעקה שנשמע היה של עזריאל השומר. בעוד המתפללים מעצלים את הנעשה נשמעה שוב זעקת השכר, והפעם קרובה יותר. כמה צעירים התכוננו לחוש לעזרת השומר, אך בטרם הספיקו לזוז הופיע עזריאל בפתח, כלו חבול וזב דם, גונח ומתנשף. בהתרגשות רבה ספר עזריאל את שארע. הוא היה עם נכדו בסיוור שגרתי לאורך החומה, ופתאום קלטו אזניהם רחש כשהתקרב לקמור הרחש הביטו אל מעבר לחומה, והבחינו בחמושים המנסים לטפס במעלה החומה. נכדו האמיץ לא נרתע. בשקט המתין לראשון, וכאשר זה הניח רגל אחת על החומה הגיח מולו ודחפו בכוח לאחור. הלה נפל למטה, ובדרכו הפיל עמו עוד כמה מחבריו. אולם במהרה קלטו עזריאל וראובן כי לא יוכלו לבדם לבלם את המתקפה. הם בקשו לרוץ ולהציע את גני הקהלה, אך בתוך כך הצליחו כמה מהפורעים לעלות על החומה, התנפלו על השומרים ודקרו אותם. ראובן נפצע פצעים אנושים, ואלו סבו נפצע קל, ורק כל עוד נפשו בו להציע עזרה. בית-הכנסת התרוקן באחת. הכל רצו להגן על בתיהם ועל יקיריהם. רק יהודי אחד נשאר במקום. זה היה ישיש תלמיד-חכם וחולני בן קרוב למאה, שעניני העולם לא ענינו אותו, ואת רב ימיו וילדותיו בלה בבית-המדרש רכון על תלמודו. כאשר הבחינו הפורעים באנשי הקהלה השבים איש-איש לביתו, נרתעו והתחבאו עד שהרחובות יתרוקנו. או-אז יצאו ממסתורם והתקדמו לעבר בית-הכנסת. מנהיג כנפית הפורעים היה אציל ידוע, גלטינג שמו. ההמשך בגיליון הבא!

עלון זה לעילוי נשמות

יאל יוסף בן שושנה	ברוך עובדיה בן שרה
שלום בן משה	שרה בת סלמה
שלום בן אברהם	אסתר בת חנה
יוחאל אליהו בן סמרה	ציון עובדיה בן רחל
יעקב קלס בן אסתר	נעמי קלס בת אסתר
רבקה בת סאנו וחנה	רחל עובדיה בת אסתר
אברהם דמתי בן אסתר	שלמה בן אליהו ושרה
יוסף צברי בן אהרון	דוד שורבנון בן חוה

ת.נ.צ.ב.ה

עורך ומגיש: שלום ע.
 המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
avodat.ase@gmail.com
 יש לשלוח הודעה לאימייל: